

J.L. Runeberg: *Fänrik Ståls sägner*, 1848

**Vårt land, vårt land, vårt fosterland,
Ljud högt, o dyra ord!
Ej lyfts en höjd mot himlens rand,
Ej sänks en dal, ej sköljs en strand,
Mer älskad än vår bygd i nord,
Än våra fäders jord.**

Vårt land är fattigt, skall så bli
För den, som guld begär,
En främling far oss stolt förbi;
Men detta landet älska vi,
För oss med moar, fjäll och skär
Ett guldland dock det är.

Vi älska våra strömmars brus
Och våra bäckars språng,
Den mörka skogens dystra sus,
Vår stjärnenatt, vårt sommarljus,
Allt, allt, vad här som syn, som sång
Vårt hjärta rört en gång.

**Vårt land, vårt land, vårt fosterland,
Ljud högt, o dyra ord!
Ej lyfts en höjd mot himlens rand,
Ej sänks en dal, ej sköljs en strand,
Mer älskad än vår bygd i nord,
Än våra fäders jord.**

Här stridits våra fäders strid
Med tanke, svärd och plog,
Här, här, i klar som mulen tid,
Med lycka hård, med lycka blid,
Det finska folkets hjärta slog,
Här bars, vad det fördrag.

Vem täljde väl de striders tal,
Som detta folk bestod,
Då kriget röt från dal till dal,
Då frostens kom med hungerns kval,
Vem mätte allt dess spillda blod
Och allt dess tålmod?

Och det var här, det blodet flöt,
Ja, här för oss det var,
Och det var här, sin fröjd det njöt,
Och det var här, som våra bördor bar
Det folk, som våra bördor bar
Långt före våra dar.

Här är oss ljuvt, här är oss gott,
Här är oss allt beskärt,
Hur ödet kastar än vår lott,
Ett land, ett fosterland vi fått,
Vad finns på jorden mera vårt
Att hållas dyrt och kärt?

Och här och här är detta land,
Vårt öga ser det här,
Vi kunna sträcka ut vår hand
Och visa glatt på sjö och strand
Och säga: se det landet där,
Vårt fosterland det är!

Och fördes vi att bo i glans
Bland guldmoln i det blå,
Och blev vårt liv en stjärnedans,
Där tår ej göts, där suck ej fanns,
Till detta arma land ändå
Vår längtan skulle stå.

O land, du tusen sjöars land,
Där sång och trohet byggt,
Där livets hav oss gett en strand,
Vår forntids land, vår framtids land,
Var för din fattigdom ej skyggt,
Var fritt, var glatt, var tryggt!

**Din blomning, sluten än i knopp,
Skall mogna ur sitt tvång;
Se, ur vår kärlek skall gå opp
Ditt ljus, din glans, din fröjd, ditt hopp,
Och högre klinga skall en gång
Vår fosterländska sång.**

Aanacko 2017

med bilder från det gamla Malax

Almanackan är utgiven av Malax museiförening r.f. Årgång 22.

En snörik vinter i Tuvasgårdarna i början på 1970-talet. August och Anna Westmans gamla hus står där det byggdes upp omkring övergången från 1700-till 1800-tal. Det kallades Baakhaga efter tidigare ägare. Till höger skymtar boningshuset på Bennusas, som tillhörde familjen Jan och Ester Herrgård. Den gemensamma gårdsplanen var nästan helt kringbyggd och den här vintern har snön, som dragit in där, kastats upp i en väldig hög. Westmans gård donerades till Malax museiförening och monterades ner år 1975, se artikeln på nästa uppslag! Också de andra husen är numera bortrivna.

— Foto Leo Setälä i början av 1970-talet. Malax museiförenings bild; bildnegativ donerat av Boris Ahlqvist 2008, skanning för Aanacko 2016.

Hus i Malax museiförenings ägo: Brinkens museum (20 byggnader), Långfors kvarn, Kvarkens båtmuseum (18 byggnader), Kronomagasinet (från år 1754) samt två båthus.

Aanacko 2017

Almanackan 2017, med bilder och texter från det gamla (primär-) Malax, är den 22:a i ordningen. Bilder och texter ger information om Malax förr.

Årets artikel, skriven av Håkan Genberg, handlar om den ståtliga Tufvasgården, som är ett verkligt blickfång på Brinkens museiområde. ”Kom-ihåg-tider” för museiföreningens evenemang och museernas öppethållningstider ingår även. Småbilderna har valts för att ge en färgklick och/eller ytterligare information om månadsbilden.

Ett Gott År 2017 tillönskas alla! Ett stort tack till annonsörerna för gott stöd! Inkomna medel av försäljning- en går till museiföreningens kulturverksamhet.

Malax museiförening

Ansvarig utgivare: Malax museiförening rf. *Almanackans innehåll och utformning:* Kerstin Hägen (bildtexter), Gustav Smulter (annonser), Nina Sten (kalendergranskning, korrektur) samt Göran Strömfors (sammanställning, layout, färgbilder om ej annat namn nämns). Britt-Helen Flemming, Kerstin Hägen och Nina Sten sköter distribution.

Fjölårets Aanacko-bilder

Bildtextkorrigeringar i *Aanacko 2016*:

Februari 2016: Mannen nämnd som Evert Blomster heter egentligen Elis Blomster. Uppgiftslämnare är Kerstin Silver.

September 2016: En uppiggande kaffepaus för byggarbetarna vid Malax Handelslags nya butikshus i Köpings år 1951. Kaffekockorna är Else Lindell-Westman, Fina (Josefina) Blomqvist-Löqvist och Helga Damsten-Nordlund. Längst bak: Lenni Back, Per-Henrik Söderman. Andra raden från vänster: John Lönnbohm (R), okänd, Emil Björklund (R), Emil Rönnholm (R), Paul Bonnäs (M), Ture Påv, senare Ceder (R), Edvard Köping (M). Längst fram från vänster: Else Lindell-Westman (M), Fina (Josefina) Blomqvist-Löqvist (M), Frans Blom (R), Helga Damsten-Nordlund (M), Elis Back, senare Backström (Lenni Backs bror, R), Runar Ehn (R), okänd. Replot-born (R) identifierade av Gun och Roy Hägen, Replot.

Uppgiftslämnarna får varsin *Aanacko 2017*.

Aanacko-bilderna 2017

Har du mera info om månadsbilderna 2017 (namn på personer o.dyl.)? Kontakta i så fall Nina Sten, email: nina_falk@hotmail.com eller tel. 050-3003234. Bland uppgiftslämnarna utlottas tre exemplar av *Aanacko 2018*!

Tufvasgården

Gården i Tuvas i början av 1970-talet, före flyttningen 1975. Foto: Leo Setälä.

GÅRDEN, med sin gråa brädfördring och sitt nävertak, skilde sig märkbart från kringliggande rödstrukna Tuvas-gårdar under pärttak, när gården stod kvar i Tuvas ännu i början på 1970-talet. Den något egensinniga sista gårdsägaren har undvikit modernisering och förändring av gården invändigt. Några elinstallationer eller vatten- och avloppsinstallationer har exempelvis aldrig funnits i gården.

Malax museiförening, och tidigare hembygdsnämnden, hade redan under 1960-talet försökt hitta en museigård och en plats för ett nytt hembygdsmuseum för sina samlingar, utan att lyckas. När arvingarna till **August** och **Anna Westman** donerade den gamla Westmansgården 1974 till Malax museiförening fick föreningen en lämplig museigård, men hade ännu inget ställe att flytta den till. Donatorerna önskade att föreningen skulle montera ned gården och uppföra den igen på lämplig plats. Den lämpliga platsen för uppförande av gården fick museiföreningen året därpå, när **Edit Hultin** skänkte Orregården med tomt, uthus och kringliggande åkermark till Malax kommun på villkor att kommunen senare skulle överlämna gåvan till museiföreningen.

NEDTAGNINGEN och flyttningen av den gamla Westmansgården från Tuvas hemman till det nya hembygdsområdet vid Brinken började 1975. I samband med nedmonteringen gjordes en noggrann studie av byggnadsskicket och byggnadsdetaljer som **Bertil Bonns** har dokumenterat med texter, skisser och ritningar.

Gården är timrad i en och en halv våning av sex tums handbilade timmerstockar. Grunden bestod ursprungligen av staplade stenmurar som också stödde de inre mullbänkarna. Ovanpå mullbänkarna och deras stödmurar var golvbjälkarna lagda. Rumsindelningen är den för trakten vanliga med farstu, farstukammare, framstuga och framstukammare. Övervåningen, till vilken det leder en trappa från farstun, har varit helt oinredd förutom en kammare som är byggd ovanför framstugan.

Ytterväggarna är beklädda med omålade, breda, handsågade bräder, vertikalt lagda med läkt och ursprungligen spikade med handsmed spik.

Gårdens yttertak är ett nävertak. Sådana tak har i svenska Österbotten lagts på *rot* som i huvudsak bestod av kluvna, klenare stammar, vanligen något flatbilade och ofta jämnade på kanterna, vilka radades sida vid sida.

Rotet låg på sidoåsarna och kroppåsen samt stöddes mot väggbandet. Ovanpå *rotet* lades flera lager av björknäver med den vita sidan uppåt. Vid nedtagningen av Westmansgården visade det sig att det fanns tre näverlager. Underst fanns ett sammanhängande och överlappande lager av mycket stora och tjocka näversjok på upptill 1 x 2 m. Ovanpå bottenlagret hade lagts medelstora och långsmala sjok. Från ovensidan hade näveromgångarna anpassats så att de jämnt överlappade varandra, ungefär som ett pärttak.

Näverlagen har varit täckta med halvrunda sågkluvna *takvedsstockar* över taknocken och är där hopfästa med dymlingar. Nedtill har takveden hållits på plats av en horisontalt liggande stock, en *tyngdtroda*, som belastades med stenar. I samband med flyttningen av gården till Brinken förnyades takveden och tyngdstenarna lämnades bort.

PÅ GÅRDENS FRAMSIDA och takets nedre kant finns en hängränna av trä. Baksidan saknar hängränna. Den för alla gårdar lagstadgade brandstegen och ett brandkäll finns på gårdens baksida.

De rektangulära fönstren är indelade med sex rutor, med tre i var båge, av den typ som varit vanlig i på 1900-talet. Vid nedtagningen observerade man att gårdens fönster i något skede tydligen blivit förstörade. Av allt att döma har fönstren ursprungligen varit kvadratiske.

Tufvasgården
vid Brinkens museum.

Ytterdörren är byggd med dubbla lager av bräder. På dörrens utsida är bräderna vertikala och på insidan horisontala. Snett över bräderna på dörrens utsida är profilspår hyvlade som bildar ett spetsigt mönster. Ovanför dörren finns ett litet fönster med fyra rutor inbyggda i samma karm.

Ännu i början av 1800-talet klövs bostadshusens golvplankor med yxa och kilar ur stockar. Ur varje stock tog man två breda plankor. Också sedan man för hand började kransåga stockarna till plankor användes endast de två innersta plankorna ur varje stock till golven.

I samband med en renovering 1908 hade golvplankorna i gårdens storstuga samt i halva farstun bytts ut till maskinsågade 3 x 8 tums plankor. Det som skiljer dessa från de äldre golvplankorna är dels att de är avsevärt smalare, dels att de ligger med hela kanterna stumt mot varandra, något som maskinkantningen har möjliggjort.

De äldre golvplankorna är underifrån kraftigt avfasade mot kanterna, vilket bör ha underlättat hopfogningen. Ett gemensamt drag för golvplankorna är att de underifrån har huggits ut till jämn tjocklek mittför varje golvbjälke. Tydligen har detta varit en enklare teknisk lösning än att tillverka dem jämnt tjocka från början. Golvplankorna har varit ihopdymlade för att golvet skulle ligga stumt, storstugans golvplankor var dessutom blindspikade. Vanligtvis hyvlades också fogarna efter det golvet lagts för att få det jämnare.

FÖRE NEDTAGNINGEN 1975 av gården var alla väggar i den nedre våningen tapetserade utom de i framstukammaren. Tapeterna satt fast på spännpapp, i framstugan på säckväv. Storstugans golv har varit till en del täckt med korkmattor. När gården uppfördes på nytt vid Brinken tog man bort korkmattor, tapeter och spännpapp och frilade både timmerväggarna och golvplankorna.

Spisaneläggningen är i huvudsak av en typ som förr var vanlig i trakten med en låg öppen spis och en bakugn till höger om spisen. Under 1940-talet hade tillkommit en järnspis, som på enklast möjliga sätt var inlyft i spisvrån och försetts med ett plåtrör upp mot spjället. All murning har varit utförd med lerbruk. Vid rivningen av skorsten och ugn hittades flera tegelstenar med årtalet 1840. En kopia av spisen och ugnen har senare murats in i museigården.

Gårdens ägarlängd

August Westman (1886–1973), gift med Anna Norrback (1893–1973), köpte gården omkring 1920 av de tidigare ägarna med släktnamnet Tuuf.

Jonas Tuuf-Björklund (1872–1952), mer känd i Malax som *Backhaga Jåon* är, enligt Siri Hagback, troligtvis född i gården och det är antagligen hans familj som sålde gården till August Westman.

Det här är *Backhaga Jåon* och hans förfäder i rakt uppstigande led och de förmodade äldre ägarna till gården:

1. Jonas Tuuf-Björklund (1872–1952)
  2. Isak Jonasson Tuuf (1828–1907)
  3. Jonas Jakobsson Tuuf (1798–1854)
  4. Jakob Jöransson Tuuf (1769–1846)
- Det kan ha varit denna Jakob Jöransson som byggde gården omkring 1800 eller flyttade den från Gambäl Tuvas.
5. Jöran Jakobsson (1728–1809)
  6. Jakob Mårtensson Tuufvas (1704–1780)
  7. Mårten Jöransson (1668–1733)
  8. Jöran Mårtensson (1617–1701)
  9. Märthen Jörensso, född omkring 1573, länsman, gästgivare, nämndeman från 1629–1652.

HUR GAMMAL ÄR DÅ GÅRDEN? Enligt en muntlig tradition skulle gården, i samband med det avslutade storskiftet i Yttermalax i slutet på 1700-talet, ha flyttats från *Gambäl-Tuvas* hemman, som låg mellan Kopparbyn och Lillån, till den plats som först kallades *Ny-Tuv* och senare bara *Tuv-gårdarna*.

Bertil Bonns har efter att ha studerat byggnaden och dess byggnadsdetaljer i samband med nedmonteringen kommit fram till att gården med relativ säkerhet kan hänföras till tidsperioden 1785–1840. Befintliga

årtal på tegel (1840) och på brädfodringen (1859) placerar byggnaden i periodens slut, men uppgifterna om hemmanets flyttning tyder på slutet av 1700-talet.

Ett borrprov ur gårdens timmerstockar och en dendrokronologisk analys skulle kunna ge svar på vilket år timmerstockarna till gården har huggits. Den är kanske jämgammal med kommunens och museiföreningens äldsta byggnad, *Kruunbåode*, vars timmer enligt dendrokronologiska analyser har daterats till en timmeravverkning vintern 1751–1752.

I 1667-års kyrkobok benämns hemmanet och gården för *Tufvas gård*. För att påminna om gårdens ursprungliga plats använder Malax museiförening nu namnet *Tufvasgården* som synonym till *Westmansgården*.

Håkan Genberg

Källor:

Bonns, B. *Westmansgården i Malax*. Artikeln ingår i boken *Fynd och forskning. Till Ragna Ahlbäck 17.7 1981* utgiven av Svenska Litteratursällskapet i Finland. Helsingfors 1981.

Bonns, B. *Bondgårdens byggnadsskick*. Svenska Österbottens Historia IV. Vasa 1983.

Smeds, H. *Malaxbygden*. Helsingfors 1935. Nytryck Vasa 2007.

Interiör i Tufvasgården.
Färgbilder: Göran Strömfors

Gott Nytt År!

Malax apotek firade 100 års jubileum 2016. Men Malax kommun hade redan 1896 fått bifall på ansökan om en apoteksfilial och apotekare F.G. Hårdh i Vasa fick filialrättigheten. När Hjalmar Gahmberg fick apoteks rättigheten i Malax kom verksamheten troligen snabbt i gång i det här huset. Här har det ursprungliga huset byggts till med en flygel i västra ändan. Apoteket fanns i flygeln utmed vägen, skylten syns tydligt. Apotekare Gahmberg följdes av Karl Ossian Wahlberg 1921 och Helge Rosendahl 1932. Kyllikki Koskinen kom 1956 och flyttade apoteket till det nya sparbankshuset, som stod färdigt 1959. Erik Eklund blev innehavare 1967 och flyttade verksamheten till Dankas år 1974. Inger Södergård, som tillträdde 1984, lät bygga ett eget hus för apoteket 1988. Hon efterträddes av Alf Axell 2008 och 2016 kom nuvarande apotekaren Mona Heikfolk. Apotekshuset revs i början av 1960-talet. Fotot är förmodligen från 1930-talet. – Foto: Ida Malmberg, Malax museiförening; bilden (sls 1432:3056) beställd från Folkkultursarkivet i april 2006.

Januari 2017 – Torsmånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
52							1
1	2	3	4	5	6	7	8
2	9	10	11	12	13	14	15
3	16	17	18	19	20	21	22
4 5	23 30	24 31	25	26	27	28	29

Anteckningar

- 1 Nyårsdagen
- 6 Trettondagen
- 27 Minnesdagen för förintelsens offer

Köpingsvägen 3, tel: 06 365 1209

1916 – 2016

100 ÅR

Malax Apotek
www.malaxapotek.fi

Vi flaggar för

100 år

av självständighet!

Foto: Kerstin Hägen

Utgivare: Malax museiförening r.f.

Nio ungdomar. För ca 100 år sedan ställde nio ungdomar från Ytter- och Övermalax upp sig för fotografering. Kvinnorna längst fram till vänster har anammat det nya modet med finblus. Tidigare var blusen ett arbetsplagg, från mitten av 1910-talet syddes den också upp i fint och tunt tyg och som här med höga manschetter och spetsprydd krage. Den kombinerades ofta med hängsel- eller livkjol. Mannen längst till vänster är inte identifierad, de övriga är Gunnar Fant, Isak Damsten och Ivar Hägen. Kvinnorna i mellanraden är Elsa Högbäck (gift Björkell) och Ida Pilkar-Vikdal (gift Flemming). Längst fram till höger sitter Elsa Rönnlund (1920 gift med Gunnar Fant), Fanny Högbäck (1923 gift med Isak Damsten) samt Elsa Hagback (gift Lindholm). – Foto: Ida Malmberg; Malax museiförenings bild, som Siri Ahlskog donerat 2009. Personerna identifierade av Siri Ahlskog; skanning 2016 för Aanacko.

Februari 2017 – Göjemånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
5			1	2	3	4	5
6	6	7	8	9	10	11	12
7	13	14	15	16	17	18	19
8	20	21	22	23	24	25	26
9	27	28					

Anteckningar

*”Allt va int
betär förr ...”*

Kb Sanifast Ky

Sami, tel. 0500 324120 www.sanifast.fi

Cembratallarnas
vintergröna grenar
helt täckta av blötsnö.

Foto: Kerstin Hägen

- 5 Kyndelsmässodagen
Runebergsdagen
- 6 Samiska nationaldagen
- 14 Alla hjärtans dag
- 26 Fastlagssöndagen
- 28 Kalevaladagen,
den finska kulturens dag
Fastlagstisdagen

Utgivare: Malax museiförening r.f.

Sju vackra flickor klädda i Ytterbyvarianter av den gamla Malaxdräkten. Kvinnorna är släktingar och grannar och bodde i Bertsgårdarna. Från vänster är de: Hilma Maria Jonasdotter Berts (gift Sand, flyttade till Yttermark), Anna Elisabeth Isaksdotter Berts, Dagny Holmén (gift Hagman), Josefina Elisabeth Johansdotter Berts, Agda Holmén, Ester Holmén och Anna Irene Johansdotter Berts. De ville säkert ha ett fint fotografi som minne, eftersom två av dem skulle flytta till Kanada. Anna Irene och Anna Elisabeth gick ombord på S.S. Drottningholm i Göteborg 27 maj 1926 och steg i land i Halifax, Kanada 4 juni 1926. De fortsatte med tåg till västkusten och Vancouverområdet blev deras nya hembygd. – Foto: Ida Malmberg. Malax museiförening; skanning 2009 från Gun-Britt Haatajas (f. Berts) bild. Flickorna identifierade av Rose-Maj Udd och Inga Hagman.

Mars 2017 – Vårmånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
9			1	2	3	4	5
10	6	7	8	9	10	11	12
11	13	14	15	16	17	18	19 ^{🇫🇮}
12	20	21	22	23	24	25	26
13	27	28	29	30 ^{🇸🇪}	31		

Anteckningar

- 8 Internat. kvinnodagen
- 19 Minna Canth-dagen, jämställdhetsdagen
- 20 Vårdagjämningen
- 26 Marie bebådelsedag
- Sommartiden börjar
- 30 Ålands demilitarisering och neutralisering

Emigrantfartyget s/s Drottningholm trafikerade rutten Sverige–Nordamerika under 1920–1940-talen. Akrylmålning 2009 av marinkonstnär Henrik Wiklund. Tavlan finns i Kvarns båtuseum.

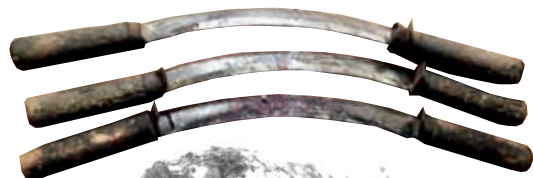
Utgivare: Malax museiförening r.f.

Vi finns nära dig.
Ring oss 06-534 2000
eller kom in på Kvarnvägen 7 i
Övermalax

LOKALTAPIOLA
ÖSTERBOTTEN

Glad Påsk!

Barkknivar
i Kvarkens
båtmuseum

Barkargänget. På landsbygden tog man vara på alla tillfällen att förtjäna en extra slant. En årligen återkommande möjlighet ända till 1960–1970-talen var att barka pappersved eller props, som klabbarna kallades. Massaveden staplades upp i skogen och under vårvintern och försommaren barkades den för hand. Arbetsredskapet var oftast den speciella kniv, som kvinnan längst fram håller i, barkjärn och barkyxan användes också. Det var ett tungt arbete, men som av bilden synes tog också kvinnor och skolpojkar sig an uppgiften. Efter barkningen fördes propsen till närmaste flottningsled för vidare färd till massafabrikerna.

På bilden ses Ribäcksbor tillsammans med en grupp oidentifierade män. Personerna i de två översta raderna är okända. Tredje raden uppifrån, från vänster: okänd, Vilhelm Ribäck, Ines Ribäck, Arvid Ribäck. Längst fram, från vänster: okänd, okänd, Anna Ribäck, Lydia Ribäck. Fotot är troligen taget i början av 1930-talet.
– Okänd fotograf. Malax museiförening; skanning 2004 från Doris Hagstrands bild.

April 2017 – Gräsmånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
13						1	2
14	3	4	5	6	7	8	9
15	10	11	12	13	14	15	16
16	17	18	19	20	21	22	23
17	24	25	26	27	28	29	30

Anteckningar

- 8 Romernas nationaldag
- 9 **Palmsöndag**
Mikael Agricola-dagen,
finska språkets dag
kommunalval
- 14 Långfredagen
- 16 Påskdagen
- 17 Annandag påsk
- 27 Nationella veterandagen
- 30 Ålands flaggas dag
Valborgsmässoafton

Utgivare: Malax museiförening r.f.

NESTE

Pappadagis

Strandvägen 1521
66100 Malax
tel: 06-3651713

**Café - Biltvätt
Verkstad - Däckservice
Välkommen!**

Foto: Kerstin Hågen

**Intet är som en dag om våren,
ingenting är så visst som den,
sviker oss allt och dör med åren
vänder en vårdag om igen.**

Ur *Vårpsalm*
av Uno Fogde (Sagg-Matt)

Elever och lärare vid Tuvas folkskola läsåret 1954–1955. Längst fram, från vänster: Veikko Paavilainen, Kurt Holmberg, Erik Haasiosalo, Mikael Lindberg, Jan-Erik Storfors, Karl-Erik Möllerström, Ralf Söderback, Birger Hellman, Karl-Johan Ekroth. **Andra raden, från vänster:** Alf Björkholm*), Ulla Möllerström, Barbro Skogman, Martha Bonn, Karin Björkholm*), Anita Bonns, Inger Melin, Maj-Britt Sperring, Kerstin Edenvall, Yngve Österback. **Tredje raden, från vänster:** Jan-Erik Påfs, Solbritt Becker, Maj-Len Melin, Anna-Lisa Ahlberg, Carita Lindroos, lärarinnan Hilda Ivars, Ulla Forsberg, Inger Ahlskog, Maj-Len Påfs, Daniel Malmberg. **Fjärde raden, från vänster:** Karl-Erik Edenvall, Paul Herrgård, Per-Erik Herrgård, Alf Bonn, Marita Bonn, Britta Söderback, Barbro Söderman, Kajsa Herrgård, Maj-Len Sandberg, läraren Paul Björkholm. **Femte raden, från vänster:** Karl-Erik Åminneborg, Pauli Paavilainen, Edvin Herrgård, Lars Bonn, Karl-Erik Söderback, Stig Åminneborg, Lena Laine, Kajsa Lindroos, Birgitta Ahlskog, Lisen Sandberg, Lisbeth Ekroth. *) Lärarens barn, ännu inte skolelev. Identifikation: Britta Hägen. – Okänd fotograf. Malax museiförening; skanning 2007 från Helena Glasbergs bild.

Maj 2017 – Blomstermånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
18	1	2	3	4	5	6	7
19	8	9	10	11	12	13	14
20	15	16	17	18	19	20	21
21	22	23	24	25	26	27	28
22	29	30	31				

Anteckningar

Köp ert matbröd lokalt!

Calles Bröd & Conditori

Verkstadsvägen 3, Övermalax
Tfn 3470 277, fax 3470 428
e-mail: callesbrod@co.inet.fi

Jordglob från
Tuvas folkskola,
nu donerad
till Brinkens
museum.

1 Första maj, valborgsdagen, det finländska arbetets dag

9 Europadagen

12 Snellmansdagen, finskhetens dag

14 Mors dag

21 De stupades dag

25 Kristi himmelsfärdsdag

23 maj: Guidad vandring
längs Järnåldersleden, Storsjön.
Samling vid klockstapeln kl 18.

Utgivare: Malax museiförening r.f.

Storskärsviken med fiskarstugor och båthus fotograferades på 1930-talet. Landhöjningen hade grundat upp viken och stugor och båthus flyttades ner mot udden. Området ser övergivet ut, inga båtar i viken och inga nät på gistvallarna bakom husen. Men flera dörrar står på vid gavel och nedanför det röda huset sitter en människa och sysslar med någonting. Och utanför båthuset längst till vänster finns en man i en båt. Men vad hade fotografen fångat i nedre vänstra hörnet, som någon senare rivit bort? Om du har en hel kopia av bilden, kontakta gärna museiföreningen! Fotograf var sannolikt Ida Malmberg, hennes far hade en fiskarstuga här. – Foto: troligen Ida Malmberg. Malax museiförenings bild erhållen av John och Lisa Udds dödsbo genom Bror Antus; skanning för Aanacko 2016.

Juni 2017 – Sommarmånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
22				1	2	3	4
23	5	6	7	8	9	10	11
24	12	13	14	15	16	17	18
25	19	20	21	22	23	24	25
26	26	27	28	29	30		

Anteckningar

- 4 Pingstdagen
- Försvarets fanfest
- 5 Världsmiljödagen
- 9 Ålands självstyrelsedag
- 21 Sommarsolståndet
- 23 Midsommarafton
- 24 Midsommardagen,
- Finlands flaggas dag
- 17 juni: Båtens dag
- vid Kvarkens båtmuseum kl. 13
- 27 juni: Museerna öppnar
- för sommarsången

Utgivare: Malax museiförening r.f.

HAVETS RANGE ROVER

Targa®

OY BOTNIA MARIN AB
www.targa.fi

Agatha (f. Bonn, 1853) och Matts Stor (1844–1917) har dukat kaffebordet utanför sin stuga i Klockarbacken. Det är sommar och på brandstegen hänger förutom käxet också en höräfsa. Ovanför ytterdörren finns två lyckobringande hästskor. Brotrappan är antingen alldeles nybyggd eller ordentligt renskurad dagen till ära. Mitt på gårdsplanen har en påle slagits ner, där kan ett betande djur tjudras för att sköta gräsröjningen. Dottern Wendla, gift Glader och boende i Vasa, är på besök med make och dotter. Agatha födde sex barn, två dog tidigt och de andra flyttade bort vartefter de växte upp, tre döttrar till Vasa och sonen till Amerika. På nyårsafton 1940 flyttade också Agatha till Vasa. I stugan som syns i bakgrunden till vänster bakom spjalgrinden bodde Hanna Kullström. Båda husen är i dag rivna. – *Okänd fotograf*. Malax museiförening; digitala bilden erhållen av Fredrik Forsberg i november 2015.

Juli 2017 – Hömånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
26						1	2
27	3	4	5	6	7	8	9
28	10	11	12	13	14	15	16
29	17	18	19	20	21	22	23
30 31	24 31	25	26	27	28	29	30

Anteckningar

- 6 Eino Leino-dagen, diktens och sommarens dag
- 24 Röttmånaden börjar
- 27 Sjusovardagen

- 2 juli: Öppna trädgårdar vid Brinkens museum kl. 12–18
- 3–7 juli: Loppisvecka kl. 16–20
- 9 juli: Hembygdsdag vid Brinkens museum kl. 11/13
- 25 juli: Långfors kvarn kl. 18

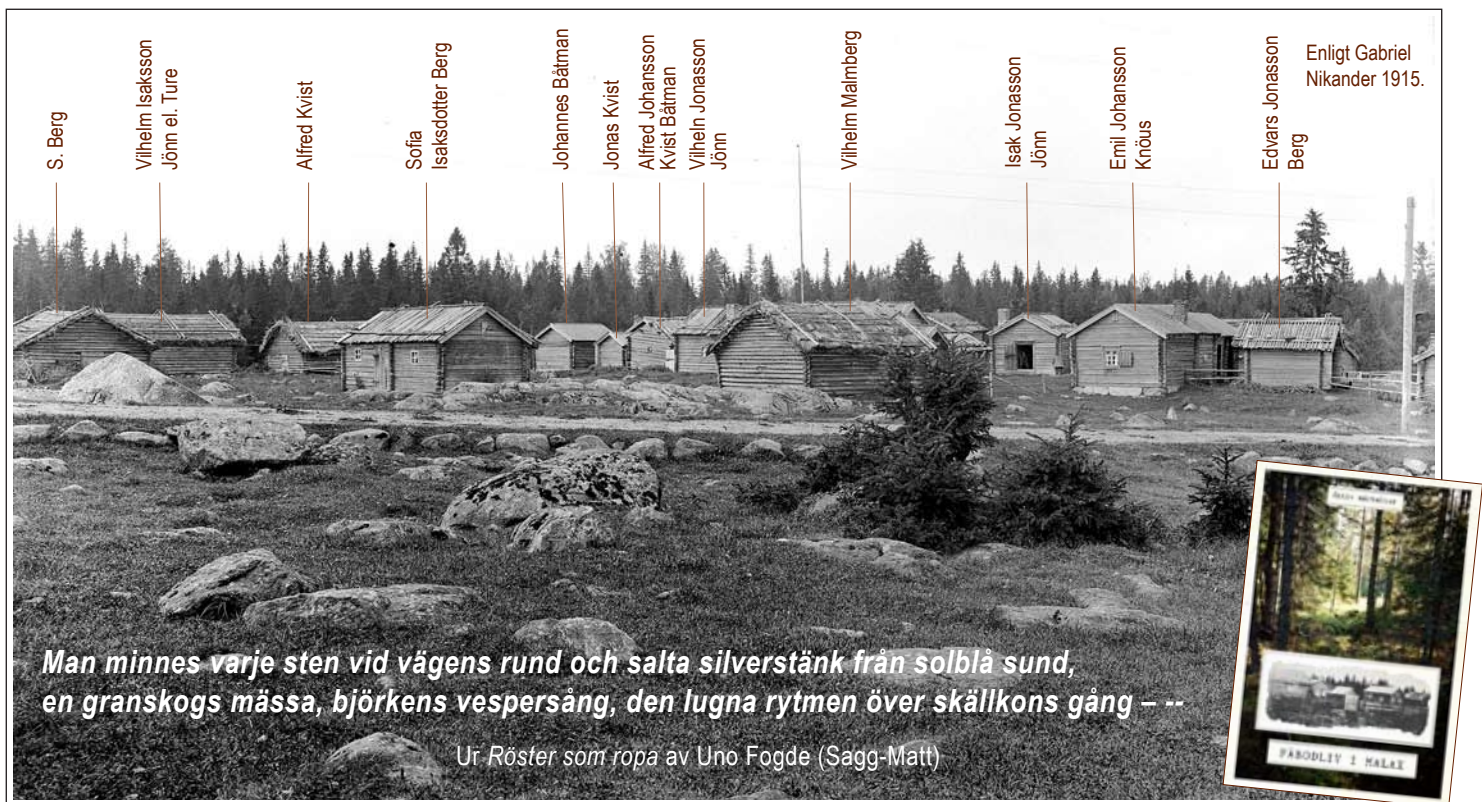
Utgivare: Malax museiförening r.f.

Kundägd från början.

Malax kontor 010 256 3775

Andelsbank

Kyro. Bilden visar en liten del av Kyro fäbodställe 1915. Området fanns mellan Långåminne och Svarvar på båda sidor om gamla landsvägen, Postvägen. Ådalen i Övermalax var tätt befolkad och böndernas hemskeften var inte tillräckligt stora för att hålla djuren med sommarbete. Nötkreaturen fördes till fäboddar där de fick beta fritt i skogen. Kvälls- och morgonmjölkningen gjordes i sommarfähus, dit korna togs in för natten. De kvinnor och flickor, som hade hand om boskapen, bodde i enkla sommarstugor. På 1920-talet fanns här över 50 hus, stugor, fähus och bodar. – Fotografiet är publicerat i boken "Fäbodliv i Malax", utgiven av Aktiv närkultur 1987. På Brinkens hembygdsmuseum finns en fäbodsstuga, ett sommarfähus och ett par mjölkbodar samt Elis Åhmans miniatyr av Kyro fäbodställe som Anna Höglund och Edit Strömvik mindes området. – Foto: Gabriel Nikander. Malax museiförening; SLS 257:79 (bilden inköpt av Svenska litteratursällskapet i oktober 2016).

Augusti 2017 – Skördemånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
31		1	2	3	4	5	6
32	7	8	9	10	11	12	13
33	14	15	16	17	18	19	20
34	21	22	23	24	25	26	27
35	28	29	30	31			

Anteckningar

23 Rötmanaden slutar

5 augusti: sista öppethållningsdag vid Brinkens museum
6 augusti: sista öppethållningsdag vid Kvarkens båtmuseum
13 augusti: Blommornas dag vid Brinkens museum kl. 13

Utgivare: Malax museiförening r.f.

CNC svarvning, fräsning, svetsning
CNC sorvaus, jysintä, hitsaus

www.nimetechn.fi

NIMETECH Oy Ab
Magasinvägen 5
66100 MALAX - MAALAHTI
☎ (06) 365 1910
Fax (06) 365 1912
GSM 050 557 4820
E-mail: niklas@nimetechn.fi

NIKLAS SANDQVIST
Företagare - Yrittäjä

Skolplanscher från Brinkens museum.

Anteckningar

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
35					1	2	3
36	4	5	6	7	8	9	10
37	11	12	13	14	15	16	17
38	18	19	20	21	22	23	24
39	25	26	27	28	29	30	

Aktia

Bättre så.

Bank / försäkring / fastighetsförmedling
Boka tid på 0800 0 2470 eller aktia.fi.

5 Företagardagen
22 Höstdagjämningen

10 september:
Europeiska kulturmiljödagen/
Museiföreningens evenemang
Årets europeiska tema:
Tillsammans ut i naturen

Utgivare: Malax museiförening r.f.

Ungdomar från Långåminne. Det var troligen en vacker sommardag mot slutet av 1910-talet då en grupp ungdomar från Långåminnetrakten gick till fotografen. De unga flickorna har bländvita sommarklänningar och halmhättar med långa, fladdrande band. Männerna är också finklädda i kostym med vit skjorta, stjärkrage och kravatt och naturligtvis hatt. Stående från vänster: Aina Fahlur (gift Stenberg), Gustav Gullman-Gullholm samt Elsa Udd och Alfred Gullman-Gullholm, som vigdes 1920. Sittande från vänster: Anna Gulldal (gift Grönroos), Amanda Gullkvist, Hanna Hallvar (gift Sten) och Emil Brogård (en släkting?, eventuellt från Lappfjärd).

– Foto: Ida Malmberg.. Malax museiförening; skannad 2010 från Nils Gullholms bild.

Oktober 2017 – Slaktmånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
39							1
40	2	3	4	5	6	7	8
41	9	10	11	12	13	14	15
42	16	17	18	19	20	21	22
43 44	23 30	24 31	25	26	27	28	29

Anteckningar

- 1 Mikaelidagen
- 10 Aleksis Kivi-dagen,
den finska
litteraturens dag
- 24 FN-dagen
Böndagen
- 29 Sommartiden slutar

P Procons
Smart Profiling

Rullformning av plåt, exenterpresslinjer, svets-
avdelning. Ex. på produkter: skjutdörrsystem,
kabeldragningsskenor, cykelskärmar, stag, tråd-
böckning. Mera information från vår webbsida:
www.procons.fi

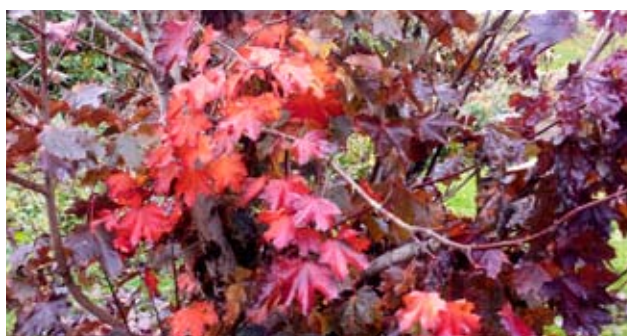
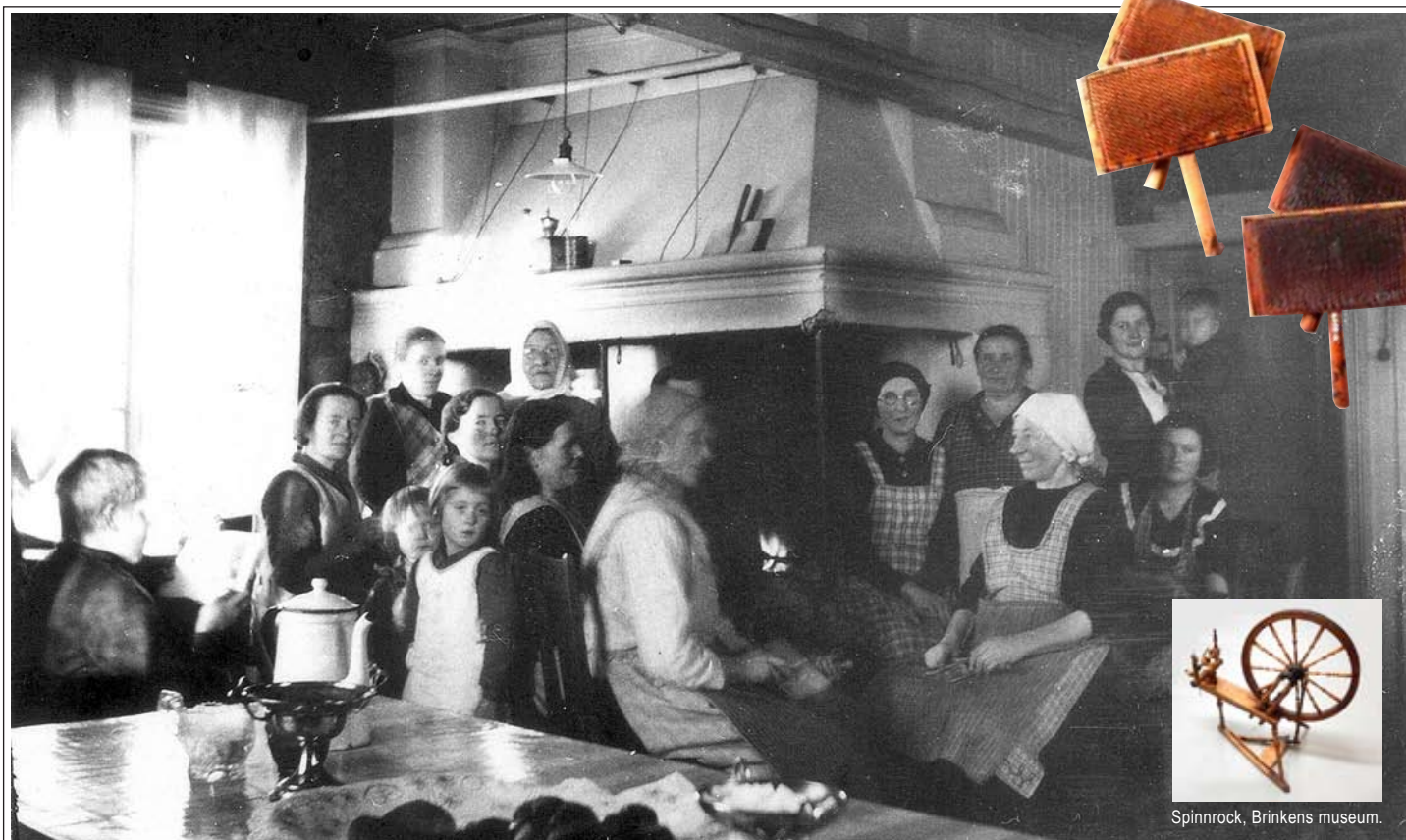

Foto: Kersin Hägen

Kåådankalaase. När höstens utearbeten med bl.a. skörd, tröskning och potatisupptagning var avklarade var det för kvinnornas del dags för innearbeten. Ull kardades och spanns, maskinstickerskorna runt om i bygden försågs med garn till kalsonger, undertröjor och underkjolar, det revades och lades upp för nya vävar, strumpor, sockor, vantar stickades. Att karda ull var ett tungt arbete. Första kardningen utfördes ofta på skrubelbänken. Eld i spisen behövdes för att värma ullen så att fett i den skulle mjukna. Lägg märke till att kvinnorna i mitten på bilden med en säck skyddar förklädet mot smuts och fett. Men ett *kåådankalaas* var också trivsamt samvaro med grannar och släktingar. Kaffekannan och vetebullarna är framdukade. Vi har inte lyckats identifiera vare sig platsen eller kvinnorna. Fotot är förmodligen från början av 1940-talet.

– Okänd fotograf. Malax museiförenings bild, donerad av Anita Lundström; skanning 2015.

November 2017 – Vintermånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
44			1	2	3	4	5
45	6	7	8	9	10	11	12
46	13	14	15	16	17	18	19
47	20	21	22	23	24	25	26
48	27	28	29	30			

Anteckningar

Den finlandssvenska och den svenskösterbottniska vimpeln

- 4 Alla helgons dag
- 6 Svenska dagen, Gustav Adolfsdagen
- 12 Fars dag
- 20 Barnkonventionens dag

**Lindberg
Construction**

Byggnader
i element

0500 733701
ove.lindberg71@gmail.com

Läs mer på museiföreningens hemsida
om kardning i Brinkens månadsbild april 2015.

Skrubelbänk
vid Brinkens museum

Utgivare: Malax museiförening r.f.

Fridfull Jul!

Ur Berta Stoor's dag-bok Juldagen 1917

Nu ha vi julen, den stora högtiden, här igen. Vi ha just kommit hem från julottan. Där var fullt hus. Y-m sångkör sjöng "Hosianna". De sjöngo bra och det var ett stort nöje att höra på. Prosten predikade, som vanligt, bra.

Vi ha det vackraste julväder, man kan tänka sig. Det var härligt då vi reste till kyrkan. Bjällrorna klingade, och på några ställen syntes ljus i fönsterna. Men allra vackrast var det då vi kommo till kyrkan, den var riktigt vackert upplyst. På hemvägen föll det snö, stora och mjuka föllo flingorna ned på marken. Nu tittar solen fram fast inte är det mycket värme i henne.

Julbocken med sin fru var hit igår afton. De hade med sig många vackra saker från den stora skogen, där julbocken bor. Inte en enda hade julbocken glömt, alla fingo julklappar. Får se huru det är nästa jul.

Malax kyrka är fotograferad av Selma Boström ca 1917 och sändes som julhälsning till familjen Erik Backman.

Berta Stoor (1903–1932) var 14–15 år då hon skrev dagbok åren 1917–1918. Hon har en ung flickas perspektiv på små och stora händelser. Dagboken är publicerad i Aktiv närkulturs *Album* (nr 2, 2000).

Prosten, som predikade bra, var Johan Vilhelm Fontell, kyrkoherde i Malax 1900–1933. – Malax museiförening; bilden är skannad 2004 från Sri Hagbacks bild.

December 2017 – Julmånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
48					1	2	3
49	4	5	6	7	8	9	10
50	11	12	13	14	15	16	17
51	18	19	20	21	22	23	24
52	25	26	27	28	29	30	31

Anteckningar

- 3 Första söndagen i advent
- 6 Självständighetsdagen
- 8 Sibeliusdagen,
den finländska musikens dag
- 10 Andra söndagen i advent
- 13 Luciadagen
- 17 Tredje söndagen i advent
- 21 Vintersolståndet
- 24 Fjärde söndagen i advent, julafton
- 25 Juldagen
- 26 Annandag jul, Stefanidagen
- 28 Menlösa barns dag
- 31 Nyårsafton

Utgivare: Malax museiförening r.f.

S-MARKET
Din.

MÅ-FRE 7-21 | LÖ 7-21 | SÖ 12-18

S-market Övermalax
Viasvägen 94,
66140 Övermalax

S-market Köpings
Malmgatan 12,
66100 Malax

Agarens visitkort

Malax kyrka i julstämning. – Foto Göran Strömfors

Foto: Göran Strömfors

Allmogekultur - Museiträdgård - Textilier - Bruksbåtar från Österbotten - Fisketraditioner - Vandringsleder - Arkeologi - Kulturmiljö

Brinkens museum
Malax

Öppethållningstid: se <http://museum.malax.fi/index.html>

Kvarkens båtmuseum
Åminne

MALAX

Järnåldersleden, Storsjön
Fäbodstigen, Molapne

Stigarna, fäbodstugan och fähuset är öppna året om.

Besök museiområdena!

MUSEIFÖRENING rf

Välkommen 2016!

AKTIASTIFTELSEN I MALAX

Aktiastiftelsen i Malax är grundad år 1993 med medel från Aktia Sparbank (tidigare Malax Sparbank). Stiftelsens ändamål är att främja sparandet och stöda hembygden med understöd för verksamhet som gynnar kultur, barn och ungdom samt idrott och annan allmän- och samhällsnyttig verksamhet i Ytter- och Övermalax.

Bidragen utdelas från den dividend som stiftelsen får av sina aktier i Aktia Bank Abp under våren-sommaren.

År 2016 utdelade stiftelsen sammanlagt 200 000 € i olika bidrag och understöd.

År 2016 utdelades bl.a följande bidrag

- Garantiföreningen för skidor: 10 000 €
- Malax IF: fotboll: 9 000 €
- Åminne Folkpark: 20 000 €
- Övermalax Uf: 20 000 €
- Malax Museiförening: 10 000 €
- Malax Veterantraktorförening: 5 000 €
- Folkhälsan i Malax: 3 000 €
- Malax-Petalax-Bergö 4H: 2 000 €
- Yttermalax Jaktförening: 4 000 €
- Övermalax Jaktklubb: 4 000 €
- Stipendier till Malaxskolor: 5 000 €
- Fondskolan vid Gymnasiet i Petalax

Årets bidrag skall sökas **inom februari månad** med blankett som finns i Aktias kontor. Stiftelsens ombudsman Lars-Göran Sperring ger närmare upplysningar, tel 050 526 2206 eller e-post lg.sperring@gmail.com

Aktiastiftelsen i Malax önskar alla ett framgångsrikt år 2017!

Årets Storjetar: 1995 Leif Sjöström, 1996 Mirjam Wahlmann, 1997 Ralf Norrman, 1998 Siri Hagback, 1999 Britt-Helen Flemming, 2000 Niklas Sandqvist, 2001 Toivo Kultti, 2002 Håkan Malm, 2003 Lorenz Uthardt, 2004 Sven och Lars Hemming, 2005 Folke Forsberg, 2006 Johan Carpelan och Mikael Ljungqvist, 2007 Göran Strömfors, 2008 Karl-Johan Sjöström, 2009 Fredrik Smulter, 2010 utsågs ingen till Storjetar, 2011 Håkan Jäntti, 2012 Leif Snellman, 2013 Mikko Ollikainen, 2014 Lars Varstala, 2015 Janne Sjöström och 2016 Runo Östvall. Storjetarna utses av Lions Club Malax.